

A MAGYAR REGIONÁLIS TUDOMÁNYI TÁRSASÁG XV. VÁNDORGYŰLÉSE

DUALITÁSOK A REGIONÁLIS TUDOMÁNYBAN

Laki Ildikó PhD, főiskolai docens (SZTE JGYPK):

A magyarországi fogyatékkal élő emberek területi megoszlása

Mosonmagyaróvár

2017.10.20.

„A világ többet aggódik a fogyatékoság miatt, mint a fogyatékos emberek.”

(Warwick Davis)

„Jó, ha az ember fontos, de még fontosabb, hogy az ember jó legyen.”

(Roger Federer)

TARTALMI ELEMEEK

- Bevezetés, felvezetés
- A fogyatékossgal élő emberek demográfiai adatai, mutatói
- Területiség és fogyatékossg (megoszlások, eloszlások és gyakoriságok)
- Van-e területi egyenlőtlenség az érintettek körében?
- Összegzés, összefoglalás
- Felhasznált irodalom, hivatkozások

BEVEZETÉS, FELVEZETÉS

- A fogyatékoság fogalmi meghatározásának dilemmái (társadalmi megítélés kettős modellje).
- A fogyatékosággal élők „számszerűsítése” – népszámlálási hiányosságok (1870-1949), (1990, 2001-2011).
- Kit tekinthetünk fogyatékosággal élő személynek?
- 1990-es évek utáni helyzetkép (megjeleníthetőség, elfogadottság?) ismertetése.
- Intézményesültség, önállóság, társadalmi szerepek és elvárások.
- Társadalmi és területi különbségek (kiegyenlítettség vagy területi dominancia).

- Fogyatékosságtípusokkal/kategóriákkal egyre elfogadóbbakká váltunk.
- Fontos szemponttá vált a területiség, a sajátos fogyatékosági csoportok, életkori megoszlások kérdése...
- Az új fogyatékosági kategóriák (a 2011. évi népszámlálástól): mozgássérült, autista, értelmi fogyatékos, mentálisan sérült, beszédhibás, beszéd fogyatékos, gyengénlátó-aliglátó, vak, nagyothalló, siket, siketvak.

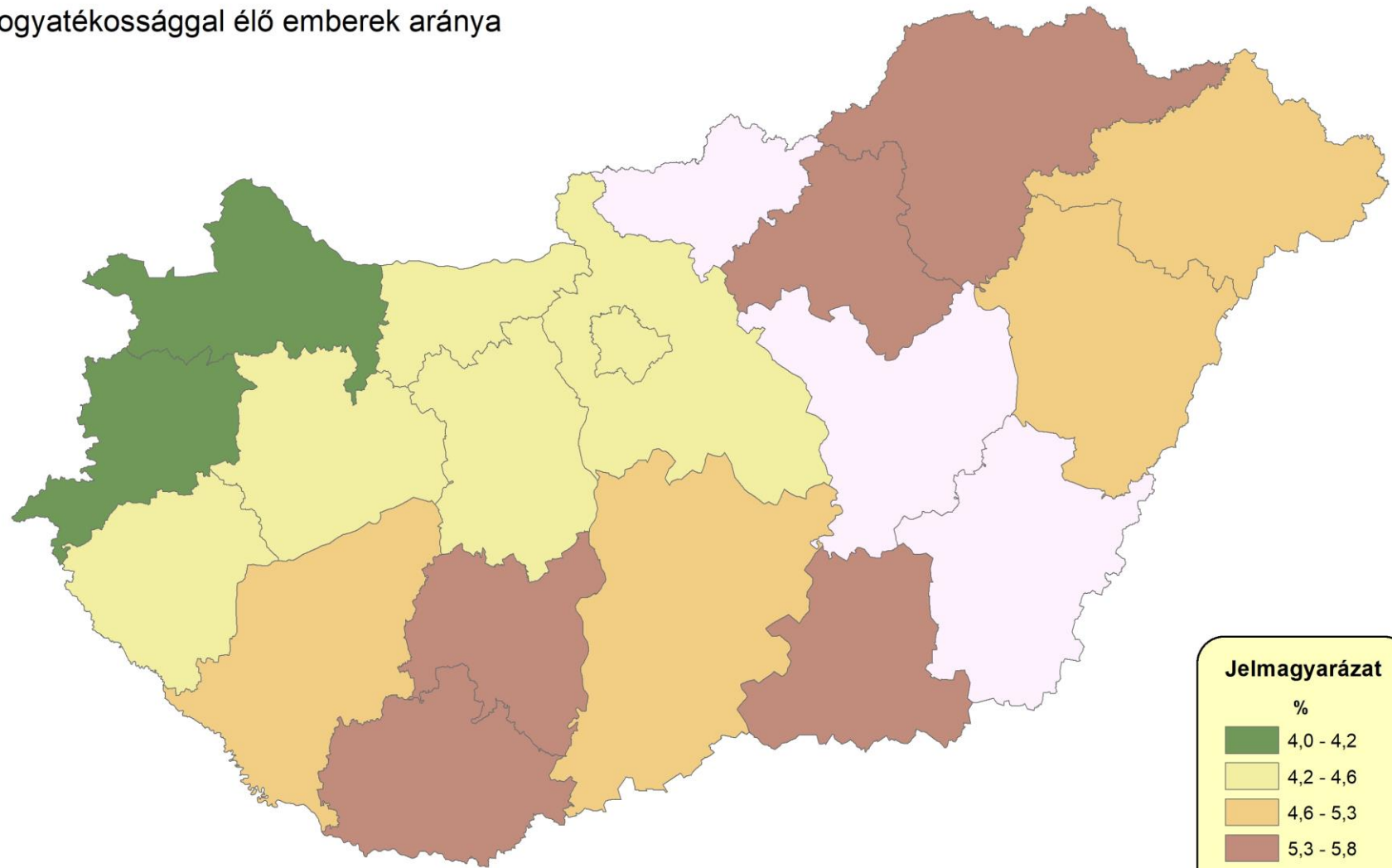
A FOGYATÉKOSSÁGGAL ÉLŐ EMBEREK DEMOGRÁFIAI ADATAI, MUTATÓI

- A 2011-es népszámlálás során 490 578 fő (4,9%) jelezte, hogy fogyatékossgal él. (9,986 ezer fő összlakosság – Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás).
- A tartósan betegek száma 1 648 413 főt tett ki.
- Leggyakoribb fogyatékossga a mozgáskorlátozottság, a gyengénlátás, aliglátás és a nagyothallás (leginkább 60 éves koron túl).
- A nők inkább élnek fogyatékossgal (53%), mint a férfiak (47%).
- Alacsony számban vannak jelen a gyerek, és kiemelkedően magas számban az özvegyek a fogyatékossgal élők között.

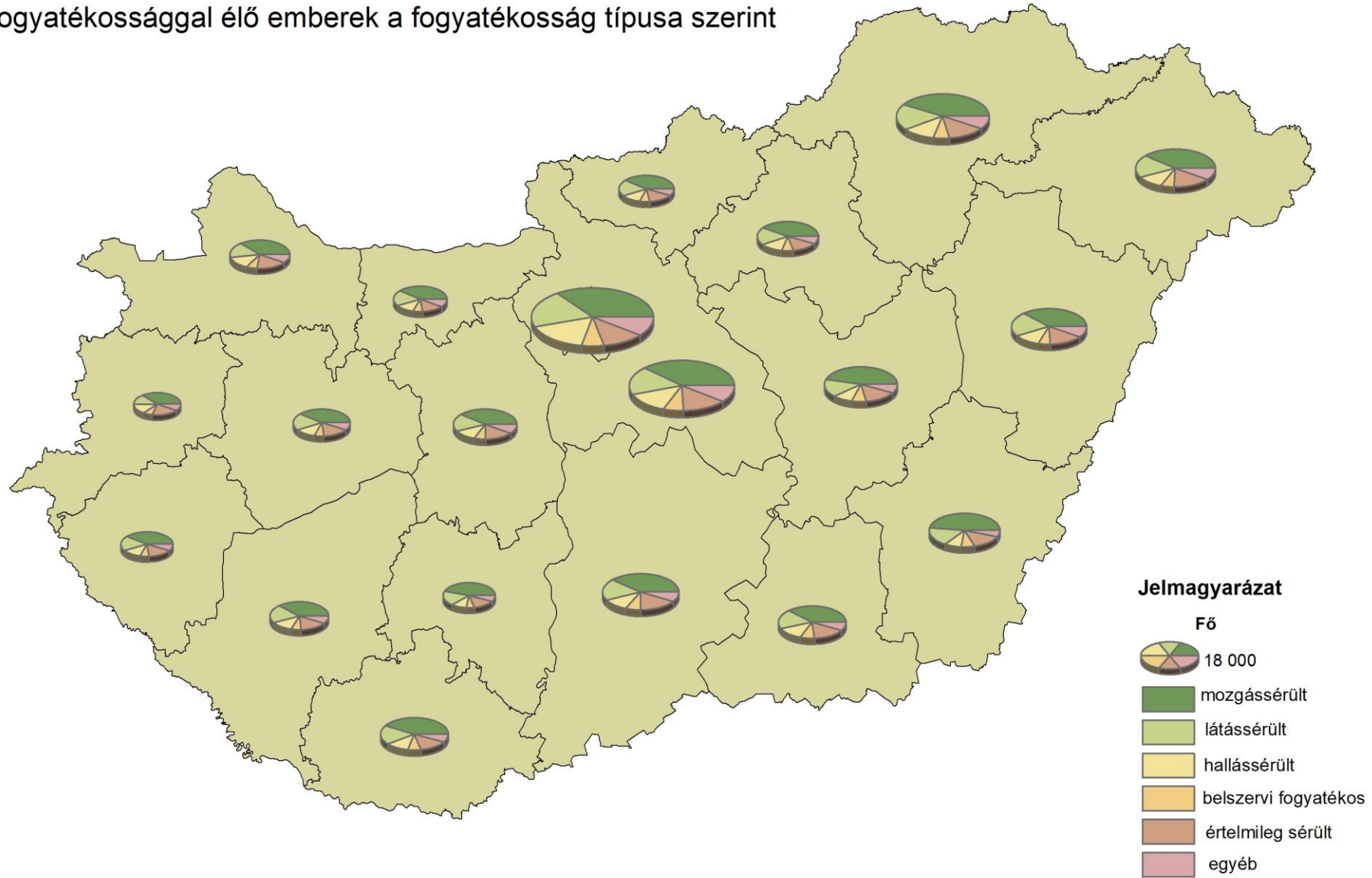
TERÜLETISÉG ÉS FOGYATÉKOSSÁG (MEGOSZLÁSOK, ELOSZLÁSOK ÉS GYAKORISÁGOK)

- A fővárosban és a vidéki közép- és nagyvárosokban élők között – kevesebben vannak fogyatékossgal élők. (okok).
- A kistelepüléseken, kisvárosokban – többen élnek fogyatékossgal élők.
- 19 megyei adat – 11 megyében átlag feletti (4,9%), 8 megyében átlag alatti a fogyatékossgal élő emberek aránya.
- Legnagyobb arányban Nógrádban, Békésben és Jász-Nagykun-Szolnok megyében élnek.
- Legjobb mutatóval rendelkező megyék Győr-Moson-Sopron, Vas megye és Budapest.

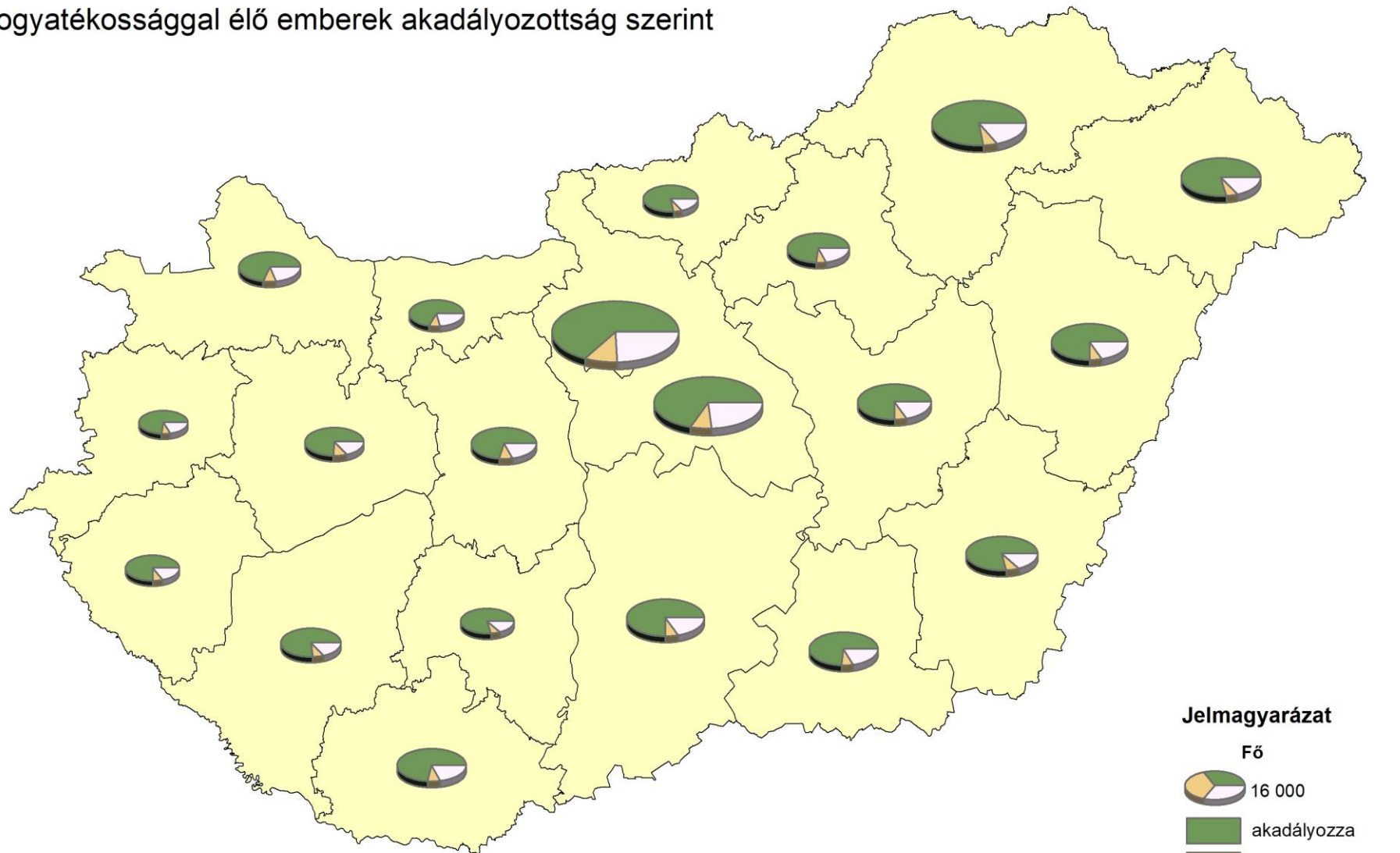
Fogyatékkal élő emberek aránya

Fogyatékossgal élő emberek a fogyatékossga típusa szerint

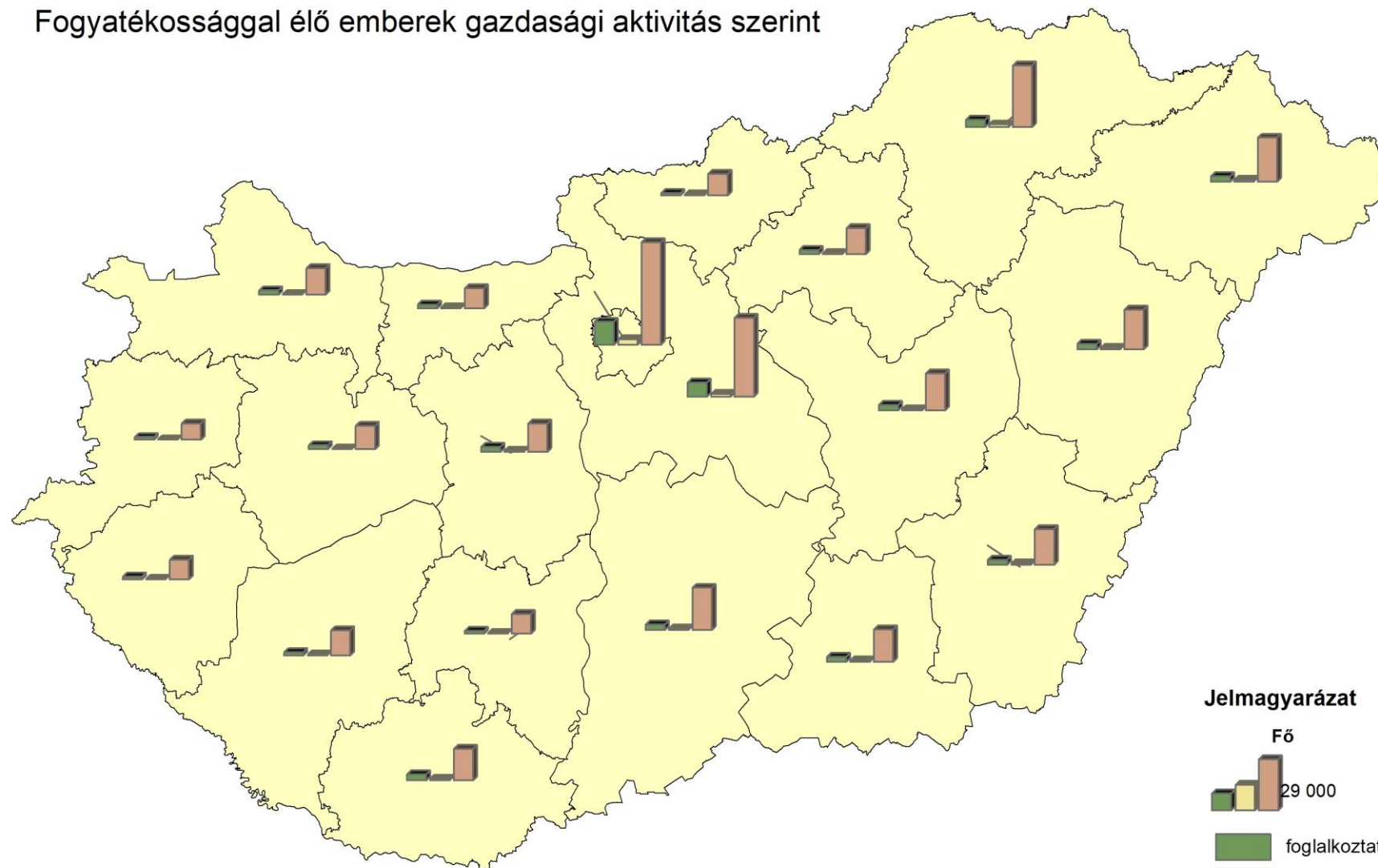
Fogyatékkal élő emberek akadályozottság szerint

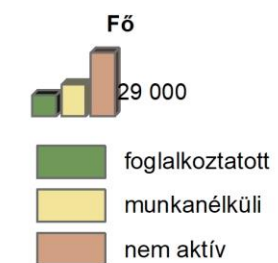
TERÜLETISÉG ÉS FOGYATÉKOSSÁG (MEGOSZLÁSOK, ELOSZLÁSOK ÉS GYAKORISÁGOK) - ISKOLÁZOTTSÁG

- Sokkal alacsonyabb iskolázottság jellemzi a fogyatékossgal élő embereket, mint a népesség egészét.
- A fogyatékossgai kategóriák között is jelentős különbségek vannak.
- Ez a területiségben is megjelenik – nyugati és keleti területi megoszlás mutatkozik.
- Hasonló a munkaerő-piaci helyzet is – Budapestről a határok felé haladva csökken a foglalkoztatottság. (Budapest – 18,4%; megye székhely:15,8%; többi város: 13,6%; község, nagyközség:11,5%)

Fogyatékkal élő emberek gazdasági aktivitás szerint

Jelmagyarázat

VAN-E TERÜLETI EGYENLŐTLENSÉG AZ ÉRINTETTEK KÖRÉBEN?

- A magyarországi fogyatékossgal élők területi egyenlőtlensége jellemző, különösen a speciális intézményi ellátottság tekintetében.
- Iskolázottság, munkaerőpiac, társadalmi részvételi lehetőség, intézményi ellátottság, akadályozottság – több irányú, több féle.
- Az intézményi ellátottságban a települési nagysága a mérvadó – minél nagyobb a település, annál kedvezőbb az ellátottság.
- 50 ezer feletti települések esetében – 100%-os a támogató szolgáltatás, illetve a lefedettség (2013).
- Az 500 fő feletti települések esetében 63,6-85,4% között mozog mindez. (okok-kérdések)

ÖSSZEGZÉS, ÖSSZEFOGLALÁS

- A fogyatékossgal élő emberekkel összefüggő társadalmi változások komoly átalakuláson mentek keresztül.
- A magyarországi területi különbségek szemmel láthatóak a fogyatékossgal élő emberek vonatkozásában is.
- Számos ponton beavatkozás szükséges: lakóhely és intézményi ellátottság, munkaerő-piaci pozíció, iskolázottsági mutatók kiegyenlítése (nyugati és keleti országrész, Budapest...)
- A fogyatékossgal és területi mutatók között korreláció mutatható ki egyértelműen. Jobban pozícionált területeken a fogyatékossgal élő emberek jobban ellátottak, jobb oktatási és munkakörülményekkel rendelkeznek.

FELHASZNÁLT IRODALOM, HIVATKOZÁSOK

- KSH – 1990-2001-2011. népszámlálási adatok.
- Népszámlálás 2011 – 17. A fogyatékossggal élők helyzete és szociális ellátásuk
- Népszámlálás 2011 – 13. A népesség gazdasági aktivitása
- Ember I.- Pál V.-Tóth J.(2013): *Egészségföldrajz*. Budapest, Medicina Könyvkiadó Zrt.
- Uzzoli A. (2010) *A területiség szerepe az egészségügyi egyenlőtlenségek kialakulásában Magyarországon*. Munkabeszámoló. OTKA
- A térképeket Fekete Attila készítette KSH adatok alapján.